

FILIFEȘTII DE TÂRG

- PRAHOVA -

Monografie

Prof. EUGEN PODEANU

FILIPEȘTII DE TÂRG
- PRAHOVA -
Monografie

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Redactor: Laura Nicolescu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban
Corectură: Amalia Alexandru
Sigla coperta 1: *Stema localității Filipeștii de Târg, pusă la dispoziție de Primăria comunei în 2013*
Foto coperta 1: *Muzeul „Conacul Pană Filipescu”, 2016, arhiva personală Podeanu Eugen*
Foto coperta 4: *Palatul postelnicului Constantin Cantacuzino, 2010, arhiva personală Podeanu Eugen*

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PODEANU, EUGEN

Filipeștii de Târg - Prahova : monografie / Eugen Podeanu. - București : Editura Universitară, 2024

Conține bibliografie

ISBN 978-606-28-1762-6

908

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062817626

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2024
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	7
CAPITOLUL I - CARACTERISTICI GEOGRAFICE	9
1. POZIȚIA GEOGRAFICĂ ȘI VECINII COMUNEI FILIPEȘTII DE TÂRG.....	9
2. CARACTERIZAREA FIZICO-GEOGRAFICĂ	10
A. Structura geologică.....	10
B. Relieful și resursele subsolului.....	13
C. Clima	16
D. Hidrografia	19
E. Vegetația.....	22
F. Fauna	25
G. Solurile	26
CAPITOLUL II - REPERE ISTORICE	28
1. ÎNCEPUTURILE AȘEZĂRII FILIPEȘTII DE TÂRG.....	28
2. AȘEZAREA FILIPEȘTI ÎN SECOLUL al XVII-lea	36
3. APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA TÂRGULUI ÎN SECOLUL XVIII	54
A. Evoluția târgului Filipești în secolul al XVIII-lea	54
B. Familii boierești în Filipești după 1716.....	57
4. EVOLUȚIA LOCALITĂȚII FILIPEȘTII DE TÂRG ÎN SECOLUL AL XIX-LEA ȘI ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA.....	61
5. MĂRGINENII DE JOS	74
A. Scurte date istorice.....	74
6. BRĂTĂȘANCA - scurtă prezentare	82

CAPITOLUL III - ȘCOALA ÎN FILIPEȘTII DE TÂRG	91
1. Istoricul școlii	91
2. Localul școlii.....	94
3. Frecvența	100
4. Cadrele didactice	103
5. Absolvenții școlii.....	113
6. Baza materială	117
7. Contribuția școlii la viața social-culturală a localității	122
CAPITOLUL IV - FILIPEȘTII DE TÂRG - DATE ADMINISTRATIV- TERITORIALE, DEMOGRAFICE, ECONOMICE ȘI SOCIO-CULTURALE	126
1. Demografia.....	131
A. Forța de muncă.....	135
B. Mobilitatea populației	137
C. Activitatea economică	138
a. Agricultură	138
b. Activitatea industrial-meșteșugărească, servicii și de consum	142
2. Dotări edilitare	148
3. Viața cultural-artistică și sportiv-turistică a comunei	149
CONCLUZII.....	154
BIBLIOGRAFIE.....	155
IMAGINI DIN COMUNĂ	160

INTRODUCERE

Dovezile de cultură materială și spirituală existente pe întreg cuprinsul patriei noastre vorbesc cu elocvență despre frământata noastră istorie, despre poporul nostru creator de frumuseți și bogății de care puțini s-au bucurat, indiferent de epocile istorice care au trecut. Aceste dovezi oferă posibilitatea cunoașterii momentelor importante din istoria poporului nostru, precum și a gradului de cultură din fiecare etapă istorică.

În județul Prahova, ca de altfel în întreaga noastră țară, poporul și reprezentanții lui cei mai de seamă au creat, în ciuda tuturor vremurilor grele prin care au trecut, multe valori materiale și spirituale cu adânci semnificații patriotice, neprețuit tezaur în care se reflectă atâtea pagini din istoria multiseculară a poporului român.

În acest context, comuna Filipeștii de Târg, prin patrimoniul de monumente, ocupă un loc însemnat în aria vestigiilor culturii materiale și spirituale ale județului Prahova și ale țării noastre. Datorită așezării în gura văii Prahovei la ieșirea din zona Subcarpaților, pe „drumul cel vechi” (sau „drumul domniei”) de comerț cu Transilvania și destul de aproape de Târgoviște (vechea capitală a Țării Românești), localitățile Filipeștii de Târg și Mărginenii de Jos au apărut de timpuriu și au avut o evoluție comună.

Pe teritoriul lor se pot vedea vestigii de interes istoric, cum ar fi:

- urme ale vechilor case boierești din Mărgineni;
- ruinele Palatului postelnicului Constantin Cantacuzino din Filipești (construit în prima jumătate a secolului al XVII-lea);
- conacul Pană Filipescu, construit în a doua jumătate a sec. al XVII-lea, devenit Muzeul „Conacul Pană Filipescu”;
- Piatra de mormânt a comisului Vintilă din sec. al XVI-lea, azi la Muzeul de Istorie și Arheologie al județului Prahova (scrisă în limbă slavonă);

- pisania (scrisă în limba română cu litere chirilice) și temelia bisericii Adormirea Maicii Domnului, ctitorită la 1642 de postelnicul Constantin Cantacuzino, stolnicul Dumitrașcu Filipescu, logofătul Pană Filipescu și soțiile acestora;
- „Crucea negustorilor” ridicată de postelnicul Constantin Cantacuzino pe „drumul domniei”;
- biserica din Mărginenii de Jos care păstrează părți din pictura realizată de marele pictor Nicolae Grigorescu.

Odată cu secolul al XVIII-lea localitatea Filipești se dezvoltă foarte mult devenind un târg înfloritor și, totodată, reședința plășii Filipești. Nicolae Iorga, marele nostru istoric, trecând prin Filipeștii de Târg la începutul secolului al XX-lea, îl descrie în „România cum era până la 1918”, ca „... Un târg de țară asemenea cu Vălenii de Munte prin înfățișarea sa patriarhală, prin liniște și pace creștinească și românească din el”.

Am folosit o serie de însemnări sau lucrări ale unor intelectuali din comună sau care au activat aici, cum ar fi învățătorii Dumitru I. Constantin, Constantin Podeanu, Maria Poenaru, profesorul Ion Stan, preotul Constantin Popescu, cărora le port recunoștință, dar mai ales lucrări de istorie și geografie care fac referire la Filipeștii de Târg, Mărginenii de Jos și Brătășanca.

Nu am pretenția că lucrarea de față, apărută pentru prima dată în 2013 (Editura - TIPOGRAFIA INDEX MEDIA INFO GRUP) și revizuită în anii 2016-2021, este o reușită în materie, însă, pe măsura posibilităților, am căutat să adun la un loc cât mai multe date despre istoricul așezării, condițiile de mediu, viața economică și social - culturală, date pe care să le împărtășesc concetățenilor mei, dar și altora, interesați de această zonă prahoveană.

CAPITOLUL I

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

1. Poziția geografică și vecinii comunei Filipeștii de Târg

În urma împărțirii administrativ-teritoriale din 1968, localitatea Filipeștii de Târg, împreună cu localitățile Mărginenii de Jos, Brătășanca, Ungureni și Ezeni, formează comuna Filipeștii de Târg. Comuna se află așezată în partea de vest a județului Prahova, la hotarul cu județul Dâmbovița, între râul Prahova la est și pârâul Provița la vest (numai Măgura Mărgineni se afla la vest de Provița), la o depărtare de 24 km vest-nord-vest de Ploiești și 21 km sud de Câmpina. Comuna este străbătută de paralela de 44° 98' latitudine nordică și de meridianul de 25° 78' longitudine estică și are ca vecini: comuna Florești, la nord; comuna Ariceștii Rahtivani, la est (separate de râul Prahova); comuna Mănești, la sud; județul Dâmbovița la vest și comuna Filipeștii de Pădure la nord-vest. În cadrul comunei satul Filipeștii de Târg este situat în partea de nord, Brătășanca (cu Ungureni și Ezeni) în sud, iar Mărginenii de Jos în partea de vest. Comuna are o întindere de circa 11 km pe direcția nord-sud, (Filipeștii de Târg - Brătășanca) și de 5 km pe direcția est-vest (Filipeștii de Târg - Mărginenii de Jos).

Teritoriul este străbătut pe direcția nord-sud de DJ 101 P (Călinești - Filipeștii de Târg - Brătășanca până la DN 72) și DJ 101 A (zona Brătășanca - între DN 72 spre Zalhana-Mănești), pe direcția est-vest de DN 72 (Ploiești - Stoenеști - Brătășanca - Dărmănești - Târgoviște) și DJ 101 I (Nedelea - Filipeștii de Târg - Sat Minieri - Dițești). Prin Mărginenii de Jos, pe direcția nord-sud, trece DJ 720 D (Sat Minieri - Mărginenii de Jos - Mărginenii de Sus). La circa 0,5km sud de DN 72, la hotarul cu comuna Mănești / satul Zalhana, se află calea ferată simplă care unește Ploiești de Târgoviște.

Suprafața comunei este de 3526 ha, din care: intravilan - 566 ha (în extindere) și extravilan - 2960 ha . Numărul populației la recensământul din 2011 era de 7689 locuitori, (datele ultimului recensământ, din 2022, nu au fost definitive).

2. Caracterizarea fizico-geografică

A. Structura geologică

Teritoriul comunei cuprinde sectorul de nord - vest al Câmpiei Ploieștilor, situat între bazinele mijlocii ale râului Prahova și râului Provița, suprapunându-se cu o parte din terasele și luncile acestora (în special în sudul comunei). Geologia sa este strâns legată de geologia întregii Depresiuni Getice, formată prin scufundarea fundamentului carpatic și balcanic, urmată de pătrunderea apelor în timpul Senonianului. În Senonianul superior marea se retrage pentru scurtă vreme, ca în Eocen să revină și prin efectul scufundării treptate a fundamentului să rămână până la sfârșitul Pliocenului. Pe tot parcursul Pliocenului superior și Cuaternarului, cantități mari de depozite, transportate din zonele muntoase și deluroase, au făcut ca lacul să se retragă treptat spre sud și sud-est. Retragerea lacului a fost determinată atât de orogeneza alpină a Carpaților, cât și de depunerile de pietrișuri care au umplut aproape în întregime „lacul pliocen” pe care s-a format Câmpia Înaltă a Ploieștilor. În Paleogen marea se retrage mai spre sud și se creează un nou domeniu de sedimentare sub faciesuri diferite, iar râul Prahova își continuă acțiunea de transport și depunere a sedimentelor în „lacul extracarpatic”. La marginea acestuia, în Cuaternar (Pleistocenul inferior și Pleistocenul superior), râul Prahova a disecat teritoriul înalt și și-a împrăștiat aluviunile pe mari suprafețe constituind un mare con de dejecție.

Zona este caracterizată prin terasa câmpiei înalte dintre râul Prahova și râul Provița, luncile acestora și prelungirea spre sud a anticlinalului Măgura Mărgineni, cuprinsă între Provița la est și Cricovul Dulce la vest. Măgura Mărgineni arată ca o extindere spre sud a colinelor subcarpatice

constituite din straturi de Căndești, dar, de fapt, fiind fragmente vechi de câmpie înaltă piemontană, situate pe un anticlinal.

Regiunea se caracterizează printr-o pronunțată instabilitate a rețelei hidrografice, manifestată în multiple remanieri care au avut loc în Holocen.

Alternarea depozitelor piemontane pliocene, alcătuite din nisipuri, pietrișuri, argile ce apar sub cuvertura cuaternară, formată din luturi, nisipuri și pietrișuri poate oferi și data pe baza fosilelor existente din văile Prahovei și Proviței. Pe măsură ce apele lacului pliocen se retrăgeau, ele se îndulceau, așa cum indică bogatele depozite de moluște de apă dulce de pe malul drept al Prahovei, pe teritoriul de nord al localității Filipeștii de Târg, în punctul fostei ferme zootehnice (azi DIS INTERPLAST SRL și MUNTE CLAR SRL).

Pentru precizarea datelor geologice, o mare importanță este reprezentată de studiul celor trei profile geologice realizate de mari geografi români. Acestea sunt:

a) Profilul geologic Filipeștii de Târg, unde sub loess apare un orizont de pietrișuri. Mai în adâncime începe levantinul, care este format din alternanțe de marne și nisipuri.

b) Profilul geologic Mărginenii de Jos, profil ce prezintă circa trei metri loess deluvial roșu, care stă pe un orizont de pietrișuri gros de 43 metri, după care urmează alternanța de argile, marne, nisipuri, iar la bază apare al doilea orizont de pietrișuri grosiere fosilifere. În acest profil sunt semnalati pe alocuri și sâmburi de sare.

c) Profilul Brătășanca prezintă, în general, aceleași orizonturi stratigrafice, cu singura deosebire că orizontul de pietrișuri este mai nisipos. Explicația fiind distanța de circa 6-11 km, spre sud, de cele două profile.

În profilele Filipeștii de Târg, Mărginenii de Jos și Brătășanca se observă o dungă de circa 0,30 m de loess foarte calcaros. Cantitatea de calcar în depozitul de loess se explică prin poziția câmpiei în apropierea regiunii calcaroase aflate la circa 15-20 km nord, din care apele și vânturile au transportat materialul rezultat în urma proceselor intense de alterare în zonele periglaciare. Culorile roșcate mai închise sau mai deschise sunt urmarea schimbărilor climatice din cuaternar.

Odată cu sfârșitul Levantinului (Romanianului) și trecerea în Cuaternar se desăvârșesc trăsăturile morfologice sub acțiunea rețelei hidrografice, a vânturilor și celorlalte procese de denudație. Acum ia naștere rețeaua hidrografică, agentul morfologic cel mai important, iar sub acțiunea vânturilor, ajutată de procesele deluviale locale, s-a așternut treptat mantaua de loess. Glaciațiunea cuaternară din Carpați a influențat puternic clima regiunilor periglaciare. Fazele glaciare sunt caracterizate prin procese de eroziune intensă și depunerea orizontului de loess, iar cele interglaciare prin acumulări accentuate și dezvoltarea solurilor fosile și a vegetației. În Cuaternar se disting mai multe tipuri de depozite, din care amintim pe cele aluvionare, gravitaționale și loess care se găsesc și pe teritoriul comunei Filipeștii de Târg.

Un rol important îl are faza de acumulare piemontană, în cursul căreia conurile de dejecție se înmănunchează într-un vast piemont „Câmpurile Filipeștii de Târg - Mărginenii de Jos și Filipeștii de Târg - Brătășanca”, prelungire spre nord a Câmpiei Înalte a Ploieștilor, care la rândul ei este legată genetic de dealurile subcarpatice. Acum iau naștere bogatele depozite de pietrișuri și nisipuri din care fac parte și cele exploatare în carierele Filipeștii de Târg - Nedelea, Filipeștii de Târg - Brătășanca pentru nevoile economice locale, județene sau naționale. Și tot acum se formează loessul deluvial care este predominant în zona de trecere dintre deal și câmpie.

În Holocen sunt semnalate formarea terasei de luncă, meandrarea cursurilor de apă ca urmare a acumulării intense, producerea schimbărilor de direcție și de albie etc. Toate aceste procese au influențat microrelieful teritoriului la care facem referire.

Depozitele aluviale mai fine acoperă depozitele de terasă din valea râului Prahova, care nu depășesc grosimea de 2-5 m. Singura terasă a râului Prahova care există pe teritoriul comunei se afundă și dispare total în zona de limită cu comuna Mănești. În terasă depozitele au grosimea mai mare decât ariile afectate de mișcări negative, prin descărcarea de aluviuni, iar șesul colinar apare terasat, conservând relieful inițial al conului de dejecție.

În zona valahă are loc o punere în evidență a cutelor foarte active pe aliniamentul Filipeștii de Pădure - Florești - Băicoi - Țintea, ceea ce se resimte și în zona Măgura Mărgineni prin ridicarea acesteia.

În depozitele aluvionare aparținând teraselor, luncilor și câmpiei se acumulează straturi acvifere freatice ce reprezintă importante resurse de apă potabilă. Caracteristicile sunt determinate de condițiile geologice și geomorfologice în care s-au acumulat.

Șesul aluvionar al Prahovei, alcătuit din depozite permeabile, permite acumularea apelor freatice în condiții hidrogeologice diferite, cu nivele hidrostatice de la 15 m la peste 100 m. Direcția de curgere a curentului subteran este de la nord-vest spre sud-est cu o pantă accentuată de 9-10 grade în nord și 4 grade în sud¹. Alimentarea stratului freatic se face direct din precipitațiile căzute pe suprafața foarte permeabilă și din cele venite din zona carpatică și subcarpatică.

Și acum se constată o serie de procese care vin să brodeze forme minore pe fondul formelor evolutive majore vechi - procese aluvionare și de eroziune în albia minoră (formarea de ostroave, renii, eroziune de maluri), procese aluvionare de luncă, procese gravitaționale de surpare și eroziune lineară și în suprafața de deal, procese de terasare pe interfluvii, unele dintre acestea fiind accelerate sau diminuate ca intensitate prin intervenția activității antropice.

Pânza freatică bogată în zona Filipeștii de Târg și Brătășanca, captată prin puțuri de adâncime (40-80 m), contribuie la alimentarea cu apă potabilă a cetățenilor din cele trei localități.

În zona de sud, între satele Filipeștii de Târg - Mărginenii de Jos, au reapărut instalații care extrag petrolul și gazul de sondă, despre a căror producție și rezerve nu avem date exacte.

B. Relieful și resursele subsolului

Relieful

Relieful reprezintă totalitatea neregularităților scoarței terestre raportată la un teritoriu mai mult sau mai puțin întins, iar din punct de vedere genetic este rezultanta directă a acțiunii agenților morfogenetici interni și externi, inclusiv a acțiunii omului.

¹ Gheorghe Niculescu, *Județul Prahova*, București, 1973

Ca unități de relief pe teritoriul comunei se întâlnesc:

- Valea Prahovei - lunca și versantul drept (terasa);
- Câmpurile Filipeștii de Târg - Mărginenii de Jos, Filipeștii de Târg - Brătășanca;
- Măgura Mărgineni;
- Relieful antropoc.

Valea Prahovei este o vale cu direcția nord-sud, pe raza comunei noastre. Rezultată din acțiunea de eroziune a apelor curgătoare, este posterioară câmpurilor, atât ca timp de formare, cât și ca localizare. Are un caracter depresionar cu adâncimi potrivite și malurile neperalele distanțate. Adâncimea cuprinsă între 5 m în nordul comunei și 3 m în partea de sud, formată din nisipuri, pietrișuri, argile și marne levantine care apar la zi în malul drept, a contribuit și la crearea unui centru de alimentare a vânturilor cu particule de nisip. Valea Prahovei, alături de celelalte văi care brăzdează teritoriul comunei, ocupă o suprafață de 5,3 km² reprezentând 11% din teritoriu. Elementul morfologic caracteristic al văii îl reprezintă lunca.

Lunca Prahovei cuprinde partea estică a teritoriului și are un relief plan, cu mici denivelări. Ea se dezvoltă neuniform în cuprinsul teritoriului, având o lățime ce variază între 0,5 km în nordul localității Filipeștii de Târg și 1,5-2 km în sud, la Brătășanca. Caracterul actual al luncii este o puternică aluvionare, cele mai întinse aluvionări au loc în apropierea malurilor. Microrelieful luncii, mult mai bine individualizat în comparație cu cel al câmpiei, este reprezentat mai ales prin forme de natură acumulativă. Altitudinea luncii față de nivelul mării este de circa 220 m. Suprafața plană din partea de sud și variațiile de nivel ale Prahovei la ploi puternice și de lungă durată pot produce inundații mai ales în satul Brătășanca (cătunul Ezeni).

Câmpurile Filipeștii de Târg - Mărginenii de Jos - Brătășanca fac parte din categoria interfluviilor înalte, fiind cuprinse între râul Prahova și pârâul Provița. Interfluviul Prahova - Provița reprezintă o mică prelungire a Câmpiei Înalte a Ploieștilor cu suprafața netedă și înclinație către vest și sud. Aspectul general al câmpului este tabular ușor ondulat, având

orientarea nord-vest și nord-sud, desfășurându-se pe o lungime de 11 km (nord-sud) și o lățime de 3,5-7 km pe direcția nord-vest. Cea mai mare parte a câmpului se caracterizează prin predominarea valorilor altimetrice cuprinse între 250-235 m. Cele mai mari valori altimetrice ale câmpului apar în partea de vest a comunei și pe o mică porțiune în partea centrală, de circa 250 m. Fragmentarea este mai accentuată de-a lungul văilor unde valoarea pantelor este puțin redusă, având indici între 4-10 grade. În restul câmpului valorile pantei sunt reduse, menținându-se sub 3 grade, iar spre nord câmpul nu se termină brusc. În partea de vest a câmpului, unde lunca este foarte îngustă și Provița aproape lovește câmpul, au loc alunecări în trepte, generând dificultăți în utilizarea terenului.

Măgura Mărgineni (anticlinalul Măgura Mărgineni) reprezintă fragmente vechi de câmpii înalte piemontane, care pătrund adânc în câmpiile joase. Litologia este alcătuită din prundișuri acoperite cu argile și depozite loessoide modelate în timp. Astăzi se semnalează alunecări de teren ce-i dau nota caracteristică. Alunecările sunt favorizate de pantele existente, apa subterană sau din precipitații, cât și de rocile cu mare plasticitate. Ogașele, fără a avea frecvența alunecărilor de teren, au apărut în special pe măgură, fiind favorizate de pante, de defrișările pădurii și de pășunatul excesiv.

Relieful antropic. În albia și lunca Prahovei și Proviței activitatea omului capătă un pronunțat caracter de influență asupra proceselor geomorfologice. Prin îndiguiri, baraje, rectificări de albie, exploatarea de pietrișuri și nisipuri se acumulează pe cuprinsul lor forme de relief antropice diferite, care le pot modifica evoluția morfologică firească, naturală.

Comuna Filipeștii de Târg este situată într-o zonă de câmpie înaltă piemontană de glaciș, pe interfluviul Prahova - Provița. Așezarea în cadrul acestei subunități de relief impune celelalte trăsături geomorfologice:

- fragmentare redusă;
- pante ușor înclinate cu foarte puține sectoare de discontinuitate și înclinări puțin accentuate (excepție Măgura Mărgineni);
- relief monoton cu forme puțin individualizate.

În aceste condiții degradările de teren sunt puțin frecvente, iar potențialul de degradare în viitor este redus.

Resursele subsolului

Comuna Filipeștii de Târg are bogății ale subsolului reduse, ele fiind reprezentate prin depozitele de pietrișuri și nisipuri ce se găsesc din abundență. Pietrișurile și nisipurile extrase din cariere și din albiile râului Prahova și pârâului Provița sunt utilizate în construcții și la modernizarea și întreținerea drumurilor. Din albia râului se aleg pietrele necesare fabricării varului și argilele pentru producerea cărămizii și teracotei. Pe câmpul dintre Filipeștii de Târg și Mărginenii de Jos se văd sonde care extrag petrol, despre a căror producție nu dețin date. Zăcămintele de petrol și gaze de sondă se leagă de mișcările tectonice din Miocenul târziu și Pleistocen, când au fost deformat straturile acumulate în avanfosa Carpaților și s-au format anticlinalele orientate pe direcția vest-est.

C. Clima

Comuna Filipeștii de Târg, prin așezarea ei în partea central - sud - estică a României și central - vestică a județului Prahova, se află sub influența maselor de aer de diferite origini, respectiv:

- masele de aer oceanice legate de Anticicloul Azoric și Ciclonul Islandez (frecvență 30-40%), care bat dinspre vest și nord-vest și aduc precipitații mai ales în mai și septembrie, dar și vara și iarna;
- masele de aer temperat-continentale din est legate de Anticicloul Siberian, care bat dinspre est și nord est și care aduc nuanțe excesive cu geruri în decembrie - ianuarie - februarie și uscăciune în iunie-august;
- masele de aer tropical - maritime care provin din ciclonii mediteranieni, care bat din sud și sud-vest și aduc precipitații bogate;
- mase de aer tropical-continentale de origine africană, care bat din sud și sud-vest, dar mai rar, și care aduc aer cald uscat și chiar praf fin. (JUDEȚUL PRAHOVA - spațiu - societate - economie-mediul, Editura ACADEMIEI ROMÂNE, București 2010)

Temperatura medie anuală este cuprinsă între 10,3°C și 10,8°C. Temperatura medie a lunii ianuarie este în jur de -3°C, dar au fost ani în care temperatura a scăzut sub -25°C sau a fost peste media normală, ca în 1949 când a fost de 4°C.

Primăvara temperatura medie oscilează în jurul a 5-10°C, iar vara în lunile iulie-august temperatura medie este în jurul a 22-25°C. Au fost veri în care în luna iulie temperatura a ajuns la peste 35°C și chiar 41-42°C. Amplitudinea termică anuală este în medie între 23-25°C, iar amplitudinile termice extreme depășesc chiar 42°C. Există un mare număr de zile senine și temperaturi ridicate, iar numărul mediu al zilelor considerate „tropicale” este cuprins între 40-50 de zile. Apariția înghețului se remarcă, de obicei, la sfârșitul lunii octombrie - începutul lunii noiembrie, iar data ultimului îngheț (înghețurile târzii de primăvară) este în prima decadă a lunii aprilie. Durata zilelor fără îngheț este de 200-210 zile, permițând astfel desfășurarea nestingherită a activităților agricole (bineînțeles când nu au loc perturbații). Toamna și primăvara bruma este frecventă cu efecte dăunătoare pentru culturile timpurii și târzii.

Presiunea atmosferică are un rol determinant în ceea ce privește mișcările atmosferice, de valoarea și repartiția ei fiind legate direcția, intensitatea și durata vântului.

Vânturile înregistrate au un caracter slab până la potrivit. Ele au o influență directă asupra culturilor deoarece frecvența și tăria cu care bat pot produce ridicarea sau coborârea temperaturii, condiționând astfel dezvoltarea plantelor.

Teritoriul comunei se află sub influența invaziilor de aer din nord, nord-est și est, atât în anotimpul cald, cât și cel rece, curenții dominanți sunt cei formați din direcția nord-est. Frecvența vânturilor dinspre nord-est depășește 40 %, iar cea a vânturilor din sud-vest este de 23% ².

Vânturile cu o intensitate și o frecvență mai mare bat așadar din nord-est, iar numărul zilelor cu calm în medie este de 26%, înregistrându-se chiar o variabilitate mai mare. Viteza vânturilor crește continuu începând

² *Județele patriei, Prahova* - monografie, Editura Sport - Turism, București, p.36

cu primele ore ale zilei, atingând maxima imediat după miezul nopții. Vânturile care bat în această regiune sunt:

➤ Crivățul –vânt continental care bate din direcția nord-est și est. Pe timpul iernii atinge intensitatea maximă, scade temperatura, spulberă zăpada și o troienește în locurile mai joase sau adăpostite, împiedică circulația rutieră și dezvelește culturile de toamnă. Pe timpul verii aduce uscăciune, de aceea i se spune și „Traistă goală”.

➤ Din direcția vest - nord-vest bat vânturile cu influență oceanică și care aduc precipitații, iar dinspre nord vin mase de aer reci de influență arctică.

➤ Uneori își face simțită prezența și „Băltărețul”, un vânt cald și umed care bate dinspre sud, aducător de precipitații pe timpul verii (influență mediteraneană).

Precipitațiile cunosc o mare varietate de la un an la altul, cunoscându-se ani ploioși, ani secetoși și ani buni. Cantitatea medie de precipitații este cuprinsă între 400-700 mm/anual, iar în perioada de vegetație, între 450-500 mm. Cele mai mari cantități de precipitații sunt înregistrate pentru sezonul rece, în februarie, iar pentru sezonul cald, în luna septembrie, însă cele mai mari cantități cad la sfârșitul lunii mai, începutul lunii iunie (de aici zicala: „dacă plouă în mai, avem mălai”). Numărul mediu al zilelor cu precipitații este între 80-100 zile pe an. Decembrie este luna în care cad primele precipitații sub formă de zăpadă, dar sunt ani când apar și în luna noiembrie. Ultima ninsoare poate fi înregistrată în luna aprilie, perioada maximă de cădere a zăpezii fiind de 150 zile, dar perioada medie anuală este numai de 90-100 de zile. Au fost înregistrate zăpezi cu grosime de 0,50-1 m sau chiar mai mult, dar numai în cazuri cu totul excepționale, pentru că această zonă nu poate fi caracterizată ca o regiune cu zăpezi abundente. Durata menținerii stratului de zăpadă este în medie de 45 zile. Primăvara stratul de zăpadă se topește destul de repede datorită încălzirii rapide a aerului. În afară de înghețurile și brumele timpurii de toamnă sau târzii de primăvară, printre efectele negative ale climei amintim: secetele prelungite din timpul verii (de regulă între 15 iulie - 15 august), inundațiile, grindina, ploile acide. Urmările acestor fenomene, cel puțin în parte, vor putea fi evitate prin extinderea

rețelei de irigații (în zona câmpului/malului), folosirea celei existente, lucrări de regularizare a cursului râului Prahova, arături adânci de toamnă etc.

Din cele arătate mai sus rezultă că elementele climatice care caracterizează teritoriul comunei Filipeștii de Târg sunt tipice climatului continental de tranziție, cu implicații profunde asupra activităților agricole desfășurate aici. Cantitățile de precipitații, relativ reduse, menținerea evaporării cu valori mari, temperaturile ridicate, vânturile frecvente atât ca viteză cât și ca intensitate sunt elemente climatice caracteristice spațiului de silvostepă care impun lucrări speciale de irigație.

D. Hidrografia

Cunoașterea din punct de vedere hidrologic a unui teritoriu este impusă îndeosebi de rolul apei ca resursă economică, de solicitarea ei în toate domeniile de activitate, apa fiind un factor natural vital. Rețeaua hidrografică este formată din apele de suprafață și de adâncime.

A. Rețeaua hidrografică de suprafață de pe teritoriul comunei Filipeștii de Târg este alcătuită din râul Prahova, râul Provița, Iazul Morilor, o serie de canale de irigație (șanțuri), precum și din Heleșteul de la Filipeștii de Târg și Lacul Mărgineni (azi secat).

Alimentarea cursurilor de apă se face din ploi, topirea zăpezilor, ape freatice. Scurgerea lichidă, ca proces care exprimă caracteristicile dinamicii apei, este determinată de factorii climatici ai teritoriului și condiționată de ceilalți componenți ai mediului - relief, rocă, soluri, vegetație, iar factorul care provoacă formarea scurgerii lichide îl constituie sursa de alimentare.

Prahova este cel mai mare colector al apelor județului cu același nume. Studiile lingvistice susțin că numele vine din slavul „prah”, care în românește înseamnă „praf”, praf ridicat de vânt în timpul verilor aride.

Râul Prahova, *Pospiros* în antichitate, izvorăște de la Predeal (altitudine 1100 m), are o lungime de 193 km, un bazin hidrografic de 3740 km² și se varsă în râul Ialomița pe teritoriul județului cu același nume (nu departe de Urziceni), unde altitudinea atinge 60 m față de nivelul mării. Lungimea pe raza comunei este de 11 km și formează hotarul de est cu

comuna Ariceștii Rahtivani. Deși pare un râu lent și îmbătrânit, prin aspectul cursului său, Prahova este totuși un râu capricios cu oscilații uneori mari ale debitelor și nivelurilor. Debitul mediu multianual este evaluat la aproximativ 23,8 m³/s (mai mare decât al Ialomiței, până la confluența lor). În anul 1943 a avut cel mai scăzut debit mediu anual de numai 2,5m³/s, iar cel mai ridicat debit anual a fost de 135,4 m³/s în 1964. Când debitul este maxim, Prahova creează probleme amenințând cu inundații satele Filipeștii de Târg (zona vale) și îndeosebi Brătășanca (cătunul Ezeni). Meandrarea râului este mare, fapt ce se observă prin mulțimea de meandre părăsite și crearea unor adevărate ostroave pe care crește o vegetație de lăstăriș, dându-le o durată mare de existență.

Intervenția omului, prin deschiderea unor balastiere și construirea a două microhidrocentrale, a dus la influențarea proceselor geomorfologice din albia minoră și chiar majoră, formându-se un relief antropic diferit.

Prahova la Filipeștii de Târg (în amonte de podul Nedelea) - foto 2010

La Florești (satul Călinești-Novăcești), încă din timpul Cantacuzinilor (secolul al XVII-lea) s-a făcut o abatere din râul Prahova sub forma unui iaz/canal, pe un vechi traseu al Prahovei, care se numește **iazul Morilor**. El